

جایابی برقگیر در شبکه توزیع بر اساس تکنیک‌های منطق فازی

عبدالرضا شیخ‌السلامی
دانشگاه مازندران
asheikh@nit.ac.ir

خلیل گرگانی فیروزجاه
دانشگاه مازندران
kgorgani@stu.nit.ac.ir

چکیده:

نتیجه اعمال آن بر شبکه توزیع موجود، تعداد برقگیرهای مورد استفاده در پست کاهش می‌یابد و قابلیت اطمینان عایقی تجهیزات بالا می‌رود.

با توجه به رویکرد نوین مجامع علمی و صنعتی دنیا به منطق فازی و عملکرد مطلوب آن در هنگام مواجهه با مسائل نادقیق و نسبی، طرح پیشنهادی بر اساس الگوریتم جستجوگر فازی ارائه شده است. در این روش با بکارگیری تکنیک فازی و احتمال وقوع شکست عایقی در تجهیزات پست توزیع، تعداد و مکان بهینه‌ای برای برقگیرها حاصل می‌شود که در نهایت موجب کاهش هزینه برقگیرها و افزایش حفاظت می‌گردد. شبیه‌سازی‌های انجام شده با نرم افزار MATLAB و جعبه ابزار فازی آن بیانگر صرفه اقتصادی طرح پیشنهادی در کاهش تعداد برقگیرها می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: پست توزیع، جایابی برقگیر، خطر

شکست، منطق فازی

یکی از عوامل عمده تخریب سیستم عایقی تجهیزات الکتریکی شبکه‌های توزیع برق شهری، اضافه ولتاژهای ناشی از برخورد صاعقه به تجهیزات پست‌های توزیع می‌باشند که بهترین امان حفاظتی مورد استفاده برای کنترل این اضافه ولتاژها، برقگیر است.

در سیستم‌های حفاظتی فعلی، برقگیرها در تمام قسمت‌های حساس به اضافه ولتاژ نصب می‌گردند، بدین صورت که برای هر یک از گره‌های متصل به ترانسفورماتور یک برقگیر در نظر گرفته می‌شود. همچنین به گره ورودی پست نیز یک برقگیر تخصیص می‌یابد. این امر منجر به تعدد برقگیرها و افزایش هزینه‌های مربوطه می‌شود. زیرا تعدادی از گره‌ها بیشتر از حد لزوم تحت حفاظت قرار می‌گیرند که بدون در نظر گرفتن ناحیه حفاظتی برقگیرها و همپوشانی این نواحی، حداکثر استفاده لازم از هر برقگیر صورت نمی‌پذیرد. در صورتی که با جایابی بهینه برقگیر می‌توان حداکثر استفاده را از یک برقگیر نمود.

در این مقاله از میان آنچه تاکنون در زمینه جایابی برقگیر در پست انجام پذیرفته، روشی بهینه ارائه می‌شود که در

فواصل جرقه زنی و برقگیرهای معمولی، وسایل حفاظتی مورد استفاده برای محدود نمودن اضافه ولتاژ در شبکه های توزیع می باشند که به دلیل عبور جریان ناشی (کوچک) از آنها و عدم اتصال کوتاه شبکه بعد از وقوع جرقه، جای خود را به برقگیرهای اکسید فلزی (MOV) می دهند. هدف از انجام این تحقیق، ارائه یک طرح حفاظتی برای سیستم های قدرت بوسیله تکنیک های ریاضی به منظور کاهش احتمال شکست و خرابی می باشد. در روش پیشنهاد شده، از حداکثر ناحیه تحت حفاظت برقگیرها استفاده می شود و تا حد ممکن از تداخل این نواحی جلوگیری می گردد.

۲- خطر بروز شکست عایقی

در عمل، بسیاری از پدیده های تصادفی، حداقل بطور تقریبی از یک توزیع نرمال پیروی می کنند که تابع چگالی احتمال آن بصورت زیر است:

$$f(x) = \frac{1}{\sigma \cdot \sqrt{2\pi}} e^{-\frac{(x-\mu)^2}{2\sigma^2}}$$

که μ میانگین و σ انحراف معیار آن می باشد. چگالی نرمال $f(x)$ یک منحنی زنگی شکل دارد که حول μ متقارن است. همانطوریکه در شکل (۱) مشاهده می شود، با رسم منحنی ولتاژ اعمالی بر حسب زمان بر یک عایق در ولتاژ $V(0\%)$ اولین تخلیه های جزئی در عایق آغاز می گردند و در $V(50\%)$ این تخلیه ها به حداکثر میزان خود می رسند. به بیان دیگر، احتمال وقوع تخلیه در عایق به ازای این ولتاژ برابر احتمال استقامت عایق است، یعنی احتمال وقوع 50% با توجه به اینکه چگالی احتمال شکست معادل مشتق تابع توزیع است $(\frac{dP}{dV})$ ، در منحنی چگالی احتمال شکست، نقطه حداکثر احتمال شکست، محتمل ترین ولتاژ منجر شونده به شکست عایق خواهد بود (نقاط با تجمع زیاد در منحنی ولتاژ بر حسب جریان شکل (۱)).

صاعقه از خطرناک ترین حوادث زیان آور شبکه های توزیع می باشد که شناخت هرچه بیشتر آن منجر به عملکرد صحیح و مقرون به صرفه ای در مورد انتخاب و نصب وسائل حفاظتی خواهد شد. به این ترتیب شناخت بهتر رعد و برق موجب بهبود دقت در جایگذاری وسائل حفاظتی، کاهش هزینه ایزولاسیون در نصب تجهیزات و کارکرد شبکه با آگاهی بهتری از خطر شکست تجهیزات می شود. کنترل خطر شکست، امکان انتخاب وسائل حفاظتی متناسب با هر شبکه را مهیا می سازد. در نتیجه هزینه های حفاظتی به واسطه کاهش هزینه اجزاء حفاظت شده و دفعات سرویس دهی به این اجزاء کاهش می یابد [۱].

بررسی اثرات صاعقه در شبکه های توزیع نشان می دهد که به طور کلی این ضربات، خطرناک ترین نوع ضربات برای شبکه هستند. انتخاب دقیق وسیله حفاظتی در مقابل ضربات صاعقه برای هر شبکه می بایست بوسیله تحلیل آماری ضرباتی که ممکن است به شبکه وارد شود انجام گیرد. به دلیل طبیعت ذاتی پارامترهای صاعقه که توصیف آن را مشکل می کند، بررسی آماری بهترین راه پیش برد این مهم خواهد بود. بررسی آماری ضربات صاعقه امکان برآورد خطر شکست و قطع شبکه را خواهد داد [۲ و ۳].

پست های توزیع برق شهری از جمله قسمت های کلیدی شبکه توزیع می باشند که حفاظت از عناصر آن از درجه اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. برخورد صاعقه به این المان ها با تجاوز نمودن از حد تحمل عایقی آنها موجب شکست عایقی این تجهیزات می شود که موجب صدمات بسیاری همچون از بین رفتن تجهیزات، هزینه تعویض و عدم سرویس دهی به مشترکین می شود. علاوه بر خسارات اقتصادی، خساراتی نظیر کاهش پایداری و بی برق شدن خطوط $20kV$ و $400V$ به دلیل معیوب شدن ترانس، خاموشی های زیاد و غیره از عواقب دیگر عدم حفاظت درست شبکه و تجهیزات توسط برقگیر خواهد بود [۴].

از لحاظ هزینه خرید، نصب و تعویض بالاترین مرتبه را دارا می‌باشند [۱]. پس بیشترین ارزش به حفاظت مکانی اختصاص می‌یابد که این المان در آنجا قرار گرفته است.

بر اساس مطالب بیان شده، خطر شکست را برای هر یک از گره های شبکه مورد بررسی تعیین می‌گردد. توجه به این نکته حائز اهمیت است که خطر شکست مجاز یک گره، مرز حفاظت تجهیزات متصل به این گره را بیان می‌دارد، به گونه ای که همواره سعی در جلوگیری از تجاوز خطر شکست یک گره از مقدار مجاز خواهیم داشت.

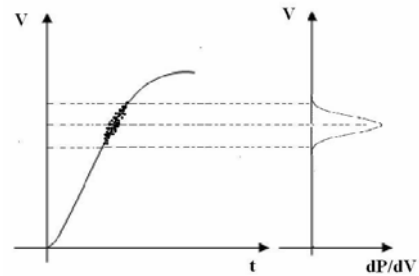
در صورتی می‌توان یک شبکه را حفاظت شده فرض نمود که خطر شکست در عناصر آن کوچکتر از خطر مجاز باشد. در این راستا برای برآورد میزان و نسبت خطر شبکه، پارامتری تعریف می‌گردد که براساس آن شناخت بهتری از وضعیت شبکه در اختیار باشد. این پارامتر تحت عنوان خطای ریسک معرفی می‌شود:

خطر مجاز - خطر شکست = خطای ریسک

لازم به ذکر است که با در اختیار داشتن چگالی احتمال وقوع اضافه ولتاژ $f(V)$ ، و مقدار اضافه ولتاژی که از شبیه سازی های حالت گذرا حاصل شده، احتمال تخلیه در عایق $P(V)$ بدست می‌آید. اما آنچه مشهود می‌باشد، این است که جمله انتگرالی در $P(V)$ به آسانی قابل محاسبه نیست، لذا می‌بایست برای محاسبه احتمال تخلیه در ولتاژی مشخص، با در اختیار داشتن مقدار این ولتاژ در گره مورد نظر V_x و

$V_{50\%}$ و انحراف معیار σ ، با محاسبه $\phi = \frac{V_x - V_{50\%}}{\sigma}$ از روی جدول آماری توزیع نرمال مقدار احتمال را یافت. به عبارت دیگر این احتمال همان احتمال $V > V_x$ می‌باشد. حال برای یافتن مقدار ریسک در گره مورد نظر با مقدار ولتاژ V_x باید در انتگرال $R = \int_0^{\infty} f(V).P(V) dV$ به جای $P(V)$ ،

عدد بدست آمده در بالا را قرارداده و برای حل انتگرال دوباره به جدول مراجعه کرده و همان عدد قبلی را بازخوانی نمود، ولی این بار بایستی عدد بدست آمده را از ۵/۰ کم نمود. در این حالت ریسک گره مربوطه با آن مقدار ولتاژ مشخص خواهد شد. خطر مجاز نیز در تجهیزات

شکل ۱ منحنی احتمال شکست

$f(V)$ چگالی احتمال وقوع اضافه ولتاژ می‌باشد.

$$f(V) = \frac{1}{\sigma \cdot \sqrt{2\pi}} e^{-\frac{(V - V_{50\%})^2}{2\sigma^2}}$$

با این تفاسیر احتمال تخلیه الکتریکی در عایق بوسیله تابع احتمال $P(V)$ بیان می‌شود:

$$P(V) = \frac{1}{\sigma \cdot \sqrt{2\pi}} \int_0^V e^{-\frac{(V - V_{50\%})^2}{2\sigma^2}}$$

مطابق شکل (۲) خطر شکست یک المان از شبکه با در نظر گرفتن توزیع اضافه ولتاژ های اعمالی همراه با توزیع ولتاژ های مجازشان بدست می‌آید یعنی:

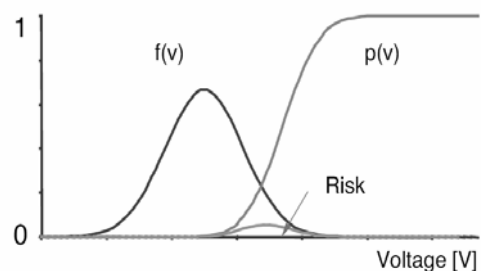
$$R = \int_0^{\infty} f(V).P(V) dV$$

که در آن:

R خطر شکست (Risk of failure)

$f(V)$ چگالی احتمال وقوع اضافه ولتاژ

$P(V)$ احتمال تخلیه الکتریکی

شکل ۲ خطر شکست المان شبکه

برای حفاظت چندین المان از شبکه، می‌بایست نسبتی از حفاظت بین آنها در نظر گرفته شود. بنابراین بایستی میزان خطر شکست مجاز شکست برای عناصر با توجه درجه اهمیت از لحاظ هزینه خرید، نصب، تعویض تعیین گردد. به عنوان مثال طبق بررسی های انجام شده، ترانسفورماتورها

۴- سیستم تحلیل فازی

تابع توصیف کننده خطر شکست اجزاء شبکه بر اساس مکان برقگیر به صورت صریح در اختیار نیست و تنها ارزیابی ها و برآوردهایی از تابع بوسیله اجرای برنامه شبیه سازی حالت گذرا در دست می باشد، بنابراین منطق فازی تکنیکی موثر در محاسبات مکان برقگیر است.

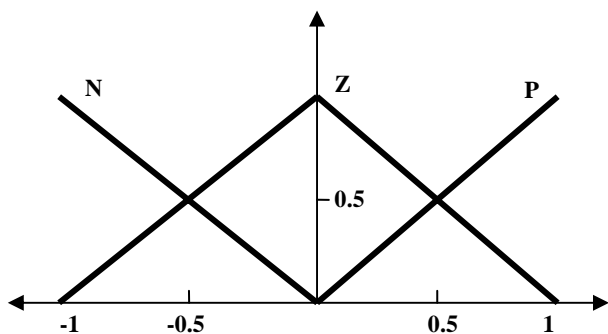
ورودی های سیستم فازی، خطای ریسک شکست در گره حاضر (مورد بررسی در وضعیت فعلی) e_i و خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار قبلی S_{i-1} است. خروجی سیستم فازی نیز تغییرات مکان برقگیر است (ΔL_i) .

در سیستم های توسعه یافته، مقادیر فازی یک مقدار زبانی (Linguistic Value) است. همانند گرم، ملایم و سرد که مرزی برای تعیین آنها نیست و به عنوان متغیری نسبی برای بیان حالتی بکار می رود.

برنامه انتخابی برای محاسبات فازی نرم افزار MATLAB می باشد. برای فازی سازی، استنتاج و دی فازی کردن از جعبه ابزار منطق فازی MATLAB استفاده می شود.

در جریان اجرا، مقادیر زبانی به کار رفته برای خطای خطر شکست "منفی N" و "صفر Z" و "مثبت P" می باشند. در شکل (۳) تابع عضویت مرتبط با خطای خطر نشان داده شده است.

جملات "منفی N" و "صفر منفی ZN" و "صفر مثبت ZP" و "مثبت P" برای بیان خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار قبلی مورد استفاده قرار گرفته اند که در شکل (۴) تابع عضویت مرتبط با خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار قبلی نشان داده شده است.

شکل ۳: تابع عضویت مرتبط با خطای خطر

شبکه همانگونه که بیان شد بدست می آید. اکنون پس از تعیین مقدار ریسک و در اختیار داشتن خطر مجاز، خطای ریسک این گره در ولتاژ مربوطه اش محاسبه می گردد.

اگر خطای ریسک تمام گره های مورد بررسی منفی باشد، به این مفهوم است که ریسک همه آنها از ریسک مجاز کوچکتر شده، لذا می توان شبکه مورد نظر را حفاظت شده دانست.

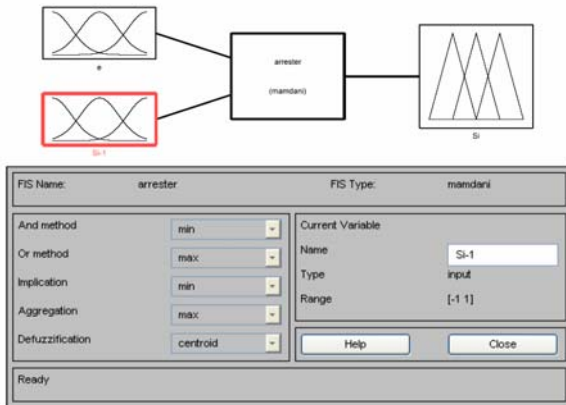
۳- الگوریتم حفاظتی

با نگاهی به ساختار پست توزیع می توان بیان نمود که احتمال برخورد صاعقه تنها به یک نقطه از پست وجود دارد و آن هم بلندترین محل پست یا محل ورود خط هوایی به داخل پست می باشد. لذا برای انجام محاسبات و شبیه سازی حالت گذرا، منبع ضربه در این محل قرار می گیرد.

الگوریتم حفاظتی با حفاظت نزدیکترین اجزاء به محل ورود خط هوایی به داخل پست آغاز می گردد. دامنه ولتاژ اعمالی به اجزاء شبکه در صورت کاهش فاصله بین برقگیر و عنصر حفاظت شده کاهش خواهد یافت.

برقگیر در صورتی می تواند دورتر از اجزاء حفاظت شده نصب شود که خطای ریسک در این گره منفی باشد، یا خطر شکست آن کوچکتر از خطر مجاز باشد. در اینصورت، دیگر اجزاء آسیب پذیر می توانند تحت حفاظت قرار گیرند. بیشترین تعداد برقگیر بین دو گره متوالی می تواند دو برقگیر باشد، یعنی یک برقگیر در هر گره. روند حفاظتی هنگامی پایان می پذیرد که تمام اجزاء شبکه تحت حفاظت قرار گرفته باشند [۳].

به عبارت دیگر در صورتی که خطر شکست یک گره کوچکتر از خطر شکست مجاز باشد می توان برای حفاظت گره بعدی برقگیر را از این گره دور و به گره بعدی نزدیکتر نمود. البته چون مسئله انتخاب نقطه بهینه است لذا می بایست چگونگی انتخاب محل برقگیر بین دو گره برای حداکثر استفاده به منظور حفاظت گره های نزدیک آن را بر اساس یک سیستم بهینه سازی دقیق انجام داد.

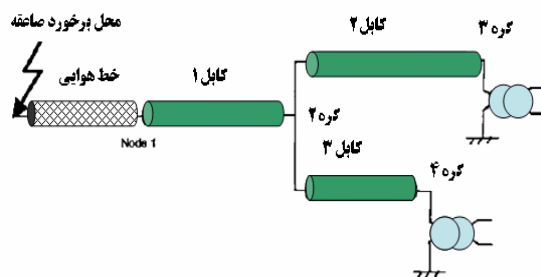
شکل ۶: سیستم استنتاج فازی

در سیستم استنتاج فازی آخرین مرحله، نافازی نمودن (Defuzzification) مجموعه فازی به منظور محاسبه مقدار خروجی یکتای سیستم استنتاج فازی است. خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرارها به منظور محدود نمودن تغییرات مکان برقیگیر و عنصر حفاظت شده L_{limit} و بدست آوردن تغییرات مکان برقیگیر (ΔL_i) دی نرمالیزه شده است. خروجی سیستم استنتاج فازی بصورت ذیل است:

$$(\Delta L_i) = S_i \cdot L_{limit}$$

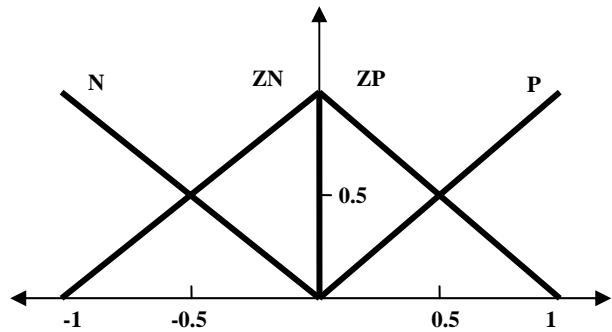
۵- شبیه سازی

در این بخش تحلیل و بررسی حفاظت یک پست توزیع ۶۳kv به ۲۰kv انجام گرفته است. شماتیک این پست توزیع در شکل (۷) آمده است.

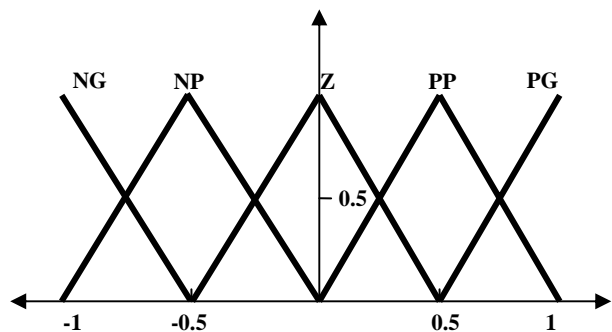

شکل ۷: پست توزیع ۶۳kv به ۲۰kv

در این پست دو ترانسفورماتور ۶۳kv به ۲۰kv وجود دارد که با در نظر گرفتن برخورد صاعقه به محل ورود خط به پست، دو ترانس باید تحت حفاظت قرار گیرند. در داخل پست یک کابل به طول ۳۰ متر از یک طرف متصل به خط هوایی از طرف دیگر متصل به دو کابل

شکل ۴: تابع عضویت خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار قبلی

شکل ۵: تابع عضویت خروجی سیستم استنتاج فازی

مقادیر زبانی مورد استفاده برای متغیرهای خروجی سیستم استنتاج "منفی زیاد NG" و "منفی کم NP" و "صفر Z" و "مثبت کم PP" و "مثبت زیاد PG" می باشد. در شکل (۵) تابع عضویت مرتبط با خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار حاضر نشان داده شده است. در شکل (۶) چگونگی اعمال توابع عضویت و سیستم استنتاج فازی (Fuzzy Inference System) بر اساس موتور استنتاج ممدانی نشان داده شده است. ورودی این سیستم استنتاج دو مجموعه زبانی فازی است: خطای خطر نرمالیزه شده (e_i) و خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار قبلی. خروجی، تنها یک مجموعه زبانی فازی است که آن هم خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار حاضر می باشد.

قواعد استنتاج فازی سیستم فوق به شرح زیر است:

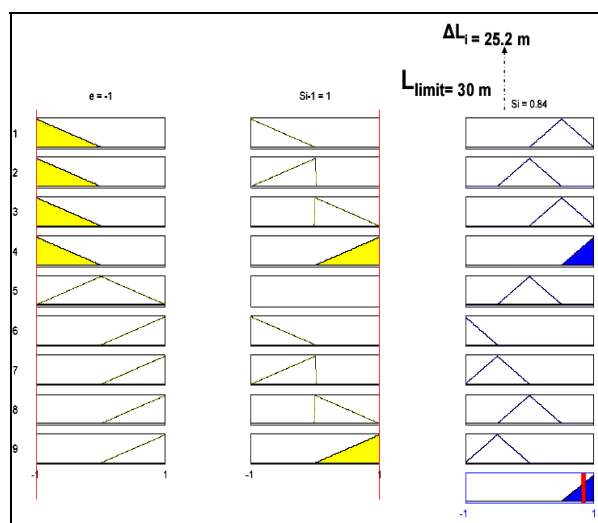
If $e_i=N$ AND $S_{i-1}=N$	then $S_i=PP$
If $e_i=N$ AND $S_{i-1}=ZN$	then $S_i=P$
If $e_i=N$ AND $S_{i-1}=ZP$	then $S_i=PP$
If $e_i=N$ AND $S_{i-1}=P$	then $S_i=PG$
If $e_i=Z$	then $S_i=PP$
If $e_i=P$ AND $S_{i-1}=N$	then $S_i=NG$
If $e_i=P$ AND $S_{i-1}=ZN$	then $S_i=NP$
If $e_i=P$ AND $S_{i-1}=ZP$	then $S_i=Z$
If $e_i=P$ AND $S_{i-1}=P$	then $S_i=NP$

دیگر، یکی به طول ۹۰ متر و دیگری به طول ۴۵ متر (شکل ۷) می باشد.

بر اساس مطالب بیان شده با توجه به حد عایقی تجهیزات، محدوده ای مجاز برای خطر شکست تعیین می گردد. آنچه در این نمونه به عنوان محدوده مجاز انتخاب شده مقداری در بازه [0.36 0.4] می باشد.

پروسه حفاظت با نصب برقگیر در گره ۱ که محل ورود خط هوایی به داخل پست است آغاز می شود. خطر شکست در این نقطه از حداکثر مقدار محدوده مجاز [0.36 0.4] کوچکتر است لذا، برقگیر برای افزایش حفاظت گره های ۲ و ۳ می تواند دورتر از این گره (گره ۱) قرار گیرد. نتایج در جدول ۱ آمده است.

به عبارت دیگر می توان با استفاده از سیستم استنتاج فازی، مکانی بهینه برای برقگیر اول در محدوده بین گره ۲ و ۳ یافت. شکل (۸) خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار اول نشان می دهد که مکان ۲۵/۲ متری از گره برای استقرار این برقگیر بهینه است.

شکل ۸: خروجی سیستم استنتاج فازی در تکرار اول

چنانچه در جدول ۱ مشاهده می شود نصب برقگیر شماره ۱ در این محل بهینه است، اما مسئله حائز اهمیت این است که هنوز هم می توان برقگیر شماره ۱ را از گره ۱ دور نمود زیرا خطر آن در محدوده مجاز است و تا مرز محدوده اجازه جابجایی وجود دارد.

در تکرار بعدی مکانی که برای برقگیر توسط سیستم فازی استنتاج می شود فاصله ۳۰ متری از گره ۱ (محل گره ۲) است. خطر شکست بدست آمده برای گره ۱ در مرز محدوده است، لذا دیگر امکانی برای دور نمودن برقگیر از گره ۱ بیشتر از این حد نیست.

در گره های (۲ و ۴) خطر شکست از حداکثر مقدار محدوده مجاز [0.36 0.4] کوچکتر است بنابراین حفاظت این گره ها نیز توسط این برقگیر تامین شده است. ولی با محاسبه خطر شکست در گره ۳ مشاهده می شود که این مقدار از حداکثر مقدار محدوده مجاز [0.36 0.4] بزرگتر است، لذا می بایست بر اساس الگوریتم یاد شده، یک برقگیر جدید برای حفاظت این گره تخصیص یابد.

مکان جدید مشخص شده برای برقگیر دوم، فاصله ۹۰ متری از گره ۲ است، چون تنها گره بدون حفاظت گره ۳ است و این برقگیر باید برای حفاظت این گره تخصیص یابد، از طرفی به دلیل تحت حفاظت بودن گره های دیگر، برقگیر دوم در گره ۳ قرار می گیرد. در این حالت، خطر شکست تمامی گره ها در محدوده مجاز ذکر شده قرار دارد، لذا پروسه حفاظتی پایان خواهد یافت.

جدول ۱: نتایج حاصل از شبیه سازی

تکرار	مکان برقگیر		خطر شکست			
	اولین برقگیر	دومین برقگیر	گره شماره ۱	گره شماره ۲	گره شماره ۳	گره شماره ۴
۱	۰	-	۰/۰۰۰۰	۰/۲۵۲۱	۰/۹۴۷۳	۰/۶۹۰۳
۲	۲۵/۲	-	۰/۲۵۶۹	۰/۰۰۰۰	۰/۸۸۲۳	۰/۴۰۶۲
۳	۳۰	-	۰/۳۹۹۸	۰/۰۰۰۰	۰/۸۵۸۸	۰/۳۳۱۶
۴	۳۰	۹۰	۰/۳۹۹۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۳۳۰۰

قابل ذکر است که مکان برقگیر را می توان براساس این روش برای هر خطر شکستی برای گره ها بدست آورد.

۶- نتیجه گیری

غلامی، م. "جایابی بهینه برقگیر در شبکه توزیع برق [۴] شهری"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه مازندران، دانشکده فنی و مهندسی ۱۳۸۱

در این مقاله روش جدیدی برای انتخاب طرح های حفاظتی سیستم های قدرت در برابر اضافه ولتاژهای ناشی از صاعقه ارائه شده است. روش پیشنهاد شده بر اساس بررسی آماری ضربه ها و تکنیک منطق فازی است که در آن خطر شکست گره های شبکه کمتر از خطر مجاز می باشد. الگوریتم انجام شده، مکان برقگیر را با در نظر داشتن خطرات شکست، بهینه سازی می کند. زمان اجرای برنامه فازی کوچکتر از زمان بهینه سازی است.

این روش توسعه یافته، با استفاده از مقادیر آماری، پارامترهای صاعقه را محاسبه می کند. توزیع آماری این پارامترها مشخص شده، همانند بیشتر پدیده های طبیعی توزیعی نرمال دارد.

مزیت این روش بر روش های مرسوم، کاهش هزینه برقگیرهای نصب در سیستم می باشد. در شبکه مورد مطالعه شکل (۷)، مطابق روش های مرسوم حداقل سه برقگیر برای حفاظت ترانسفورماتور و دیگر تجهیزات پست مورد استفاده قرار می گیرد. در صورتی که بر اساس طرح پیشنهاد شده تعداد برقگیرهای مورد استفاده به دو برقگیر تقلیل می یابد. لذا بکارگیری این روش برای انتخاب محل برقگیر موجب کاهش تعداد برقگیرهای مورد استفاده و در نتیجه صرفه اقتصادی در خرید و نگهداری برقگیر و افزایش حفاظت شبکه توزیع خواهد بود.

۷- مراجع

[1] A.L. Orilk, S. Bogarra, M. A. Grau, J. Iglesias, "Optimization of Surge Arrester's Location", IEEE TRANSACTIONS ON POWER DELIVERY, VOL. 19, NO. 1, JANUARY 2004

[2] A.L. Orilk, S. Bogarra, M. A. Grau, J. Iglesias, "Lightning Protection of Power Systems Using Fuzzy Logic Techniques", The IEEE International Conference on Fuzzy Systems, 0-7803-781 0-5/031\$17.00 2003.

[3] A. L. Orille, S. Bogarra, M. A. Grau J. Iglesias, "Fuzzy Logic Techniques to Limit Lightning Surges in a Power Transformer", Paper accepted for presentation at 2003 IEEE Bologna PowerTech Conference, June 23-26, Bologna, Italy.